

درس ۱۵ (حمله چنگیز و تیمور به ایران)

۱ مغولان از چه اقوامی بودند و در کجا می زیستند ؟

مغولان از اقوام بیابانگردی بودند که در سرزمین مغولستان واقع در شمال چین و جنوب سیبری می زیستند .

۲- شیوه ی زندگی مردمان مغولستان چگونه بود ؟

آب و هوای سرد و خشک منطقه ، موجب شده بود که آنها شیوه ی زندگی کوچ نشینی و دامداری را برگزینند .

۳- چرا قبایل مغول به غارت یکدیگر و همسایگان روی آوردند ؟

قبایل مغول تا پیش از چنگیز خان پراکنده بودند و حکومتی نداشتند . این قبایل به سبب افزایش جمعیت و کمبود

مراعات ناگزیر بودند برای تأمین زندگی ، به غارت یکدیگر و همسایگان روی آورند .

۴- چنگیز که بود و چه کرد ؟

چنگیز رئیس یکی از قبایل مغول بود که قبیله های مغول را زیر فرمان خود در آورد و حکومتی نیرومند تشکیل داد و

برای اداره ی آن کشور ، مجموعه قوانینی را با عنوان یاسای چنگیزی تدوین کرد و به اجرا گذاشت .

۵- یکی از اصول مهم یاسای چنگیزی چه بود ؟

آن بود کسانی که خود را تسلیم سپاه مغول می کردند ، از قتل و غارت در امان بودند ، اما آنان که مقاومت می کردند ،

باید قتل عام و غارت می شدند .

۶- چنگیز چگونه فردی بود ؟ چنگیز در فنون رزمی مهارت کامل داشت و در حيله های جنگی استاد بود . وی ، مردی

بی رحم بود و سربازان و حتی فرزندان او باید بدون چون و چرا فرمانش را اجرا می کردند .

۷- مغولان پس از آنکه متحد و قدرتمند شدند به چه فکری افتادند ؟

به فکر حمله به سرزمین های آباد و تصاحب ثروت آنها افتادند . آنها نخست به چین حمله و شهر ثروتمند پکن را تسخیر

و غارت کردند .

۸- مغولان چگونه به مرزهای ایران نزدیک شدند؟

مغولان با فتح سرزمین هایی در غرب مغولستان ، به مرزهای ایران نزدیک شدند .

۹- بهانه ی چنگیز خان برای حمله به ایران چه بود ؟

در زمان سلطان محمد خوارزمشاه وقتی اعضای یک کاروان تجاری مغول به یکی از شهرهای ایران آمده بودند ، به

دستور حاکم آن شهر به جرم جاسوسی دستگیر و کشته شدند . چنگیز خان این موضوع را بهانه قرار داد و با لشکری

عظیم به ایران هجوم آورد .

۱۰- سلطان محمد خوارزمشاه در مقابل مغولان چه کرد ؟

سلطان محمد به مقابله شتافت ، اما در همان برخورد اول با سپاه مغول ، چنان دچار بیم و هراس شد که فرار کرد .

فرار او ، روحیه ی سپاهیان و مردم را ضعیف کرد .

۱۱- سلطان جلال الدین خوارزمشاه در مقابل مغولان چرا نتوانست کاری از پیش ببرد ؟

او در یک جنگ بر مغولان پیروز شد اما به دلیل اختلافات و درگیری های داخلی ، کاری از پیش نبرد . در آن شرایط حساس ، برخی از سرداران و حاکمان محلی و نیز خلیفه ی عباسی نه تنها جلال الدین را یاری نکردند ، بلکه با وی درگیر جنگ شدند .

۱۲- نتیجه ی حمله ی چنگیز خان به ایران چه بود؟ بر اثر این هجوم ، بسیاری از ایرانیان جان باختند و تعداد زیادی به اسارت درآمدند یا آواره شدند . ترس و وحشت سراسر ایران را فراگرفت و مردم دچار سرخوردگی شدند . از این رو میل به گوشه گیری و دوری از اجتماع در جامعه رواج یافت . شهرها و آبادی های زیادی را ویران کردند و آسیب فراوانی به مزارع کشاورزی و قنات ها وارد آوردند . مغولان همچنین مساجد و کتابخانه ها را خراب کردند و کتاب ها را سوزاندند .

۱۳- هلاکو خان که بود؟ اقدامات او را بنویسید ؟

هلاکو خان نوه ی چنگیز بود . او مأمور شد فتوحان مغول را در ایران و دیگر بخش های جهان اسلام کامل کند . اقدامات او : ۱- اسماعیلیان ایران را از بین برد و قلعه های آنان را تسخیر کرد ۲- با تسخیر بغداد و کشتن خلیفه ، خلافت عباسی را برانداخت .

۱۴- اوضاع ایران در دوران فرمانروایی سلسله ی ایلخانان چگونه بود؟ ایران از نظر سیاسی یکپارچه و متحد شد و حکام و سرداران محلی تحت حاکمیت و سلطه ی مغولان ، قرار گرفتند . حکومت ایلخانان با سایر حکومت های مغولی در آسیا و دولت های اروپایی ارتباط برقرار کرد .

۱۵- پس از مرگ آخرین ایلخان مغول (ابوسعید) حکومت ایلخانان دچار چه وضعیتی شد؟ حکومت ایلخانان فرو پاشید . ایران یک بار دیگر گرفتار هرج و مرج ، آشوب ، جنگ و قتل و غارت های بی حساب شد ، یکپارچگی و اتحاد سیاسی کشور ما از بین رفت و حاکمان محلی و سرداران مغول و غیر مغول ، هر کدام بر بخشی از آن مسلط شدند و با یکدیگر به رقابت و ستیز برخاستند .

۱۶- همزمان با فروپاشی حکومت ایلخانان ، چه عواملی موجب بروز قیام های مردمی شد ؟ بی عدالتی و ستمگری حاکمان محلی ، خشم و نارضایتی مردم را برانگیخت و موجب بروز قیام های مردمی در گوشه و کنار ایران شدند .

۱۷- قیام سربداران از کجا و بر اثر تعلیمات چه کسانی آغاز شد؟ از روستای باشتین در سبزوار آغاز شد . مردم سبزوار در آن زمان بر اثر تعلیمات شیخ خلیفه و شیخ حسن جوری آماده ی مقابله با ظلم و ظالمان شده بودند .

۱۸- حکومت سربداران چ و گنه تأسیس شد ؟ ساکنان روستای باشتین که از زیاده خواهی و گستاخی مأموران حاکم مغولی خراسان به ستوه آمده بودند ، به پا خاستند و مأموران مغول را مجازات کردند . آنان سپس با شعار سر به دار می دهیم ، تن به ذلت نمی دهیم ، سپاه حاکم مغول را در آن ولایت شکست دادند . قیام به سرعت گسترش یافت و سربداران پس از تصرف شهر سبزوار ، حکومت خود را تأسیس کردند .

۱۹- تیمور که بود و چه کرد؟ تیمور گورکانی یکی از فاتحان مشهور در تاریخ است که بخش وسیعی از آسیا را فتح کرد و امپراتوری تیموری را بنیان گذاشت . او خود را از خاندان چنگیز می دانست . تیمور در بی رحمی و خونریزی دست کمی از چنگیز خان مغول نداشت .

۲۰- تیمور پس از تسلط بر ماوراء النهر چه کرد؟ با سوء استفاده از اوضاع پریشان و آشفته ی ایران که بر هر گوشه ی آن خانی و سرداری حکومت می کرد ، چندین مرتبه به کشور ما یورش آورد . و یرش های تیمور نیز همچون هجوم جنگیز ، آسیب و صدمات فراوانی به مردم ایران وارد کرد . در جریان این یورش ها ، عده ی زیادی تلف شدند و اموال و دارایی مردم غارت گردید .

۲۱- شاهرخ که بود و چه کرد؟ شاهرخ پسر تیمور ، بر رقیبان خود برتری یافت و موفق شد بخش وسیعی از ایران را تحت تسلط خود در آورد .

*- مغولان در زمان ..... به ایران هجوم آوردند . (خوارزمشاهیان)

*- هجوم هولناک ..... یکی از فجایع تاریخ ایران بود . (جنگیز)

*- هلاکوخان پس از نابودی خلافت عباسی ، حکومت ..... را تأسیس کرد . (ابلخانان)

*- حکومت سربداران ، پشتیبان مذهب ..... بود . (شیعه)

*- حکومت سربداران پس از یورش ..... به ایران از بین رفت . (تیمور)

*- پایتخت تیمور شهر ..... بود . (سمرقند)

*- امپراتوری تیمور از مرزهای ..... تا ..... گسترش یافته بود .

چین - شام

*- حکومت تیموریان سرانجام با ظهور حکومت ..... در ایران از میان رفت . (صفویان)